

Linda Viitamäki

KASSANHALLINNAN PARANTAMINEN PK-YRITYKSISSÄ

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2017**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2017	Tekijä/tekijät Linda Viitamäki
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn nimi KASSANHALLINNAN PARANTAMINEN PK-YRITYKSISSÄ		
Työn ohjaaja Janne Peltoniemi	Sivumäärä 34 + 2	
Työelämäohjaaja		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Kokkolan pienten ja keskisuurten yritysten tämän hetkistä kassanhallintaa sekä sitä, millaisia tarpeita yrityksillä olisi tulevaisuudessa kassanhallintaan liittyen.</p> <p>Teoriaosuudessa käsiteltiin ensiksi taloushallintoa perehtyen ulkoiseen sekä sisäiseen taloushallintoon. Tämän jälkeen jatkettiin kassanhallintaan, ja siinä perehdyttiin kassanhallintaan maksukykyyn, käyttöpääomaan, varastonhallintaan sekä kassabudjettiin.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Kysely lähetettiin sadalle Kokkolassa toimivalle yritykselle joista 64 lopulta vastasi kyselyyn. Kysely jaettiin kolmeen alueeseen; yritysten perustietoihin, yritysten tämän hetkiseen kassanhallintaan ja yritysten tarpeisiin.</p> <p>Tutkimuksesta havaittiin, että mikään yrityksistä ei ollut vielä ulkoistanut kassanhallintaa, mutta neljäsosa yrityksistä olisi kuitenkin valmis ulkoistamaan sen. Suurin osa yrityksistä myös kertoi, että heillä olisi parannettavaa kassanhallinnassa. Suurimpina tarpeina yritykset pitivät parempaa kassavirran hallintaa.</p>		
Asiasanat Budjetointi, kassanhallinta, maksukyky, taloushallinto		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2017	Author Linda Viitamäki
Degree programme Business Administration		
Name of thesis IMPROVEMENT OF THE CASH MANAGEMENT IN THE SMALL AND MEDIUM-SIZED COMPANIES		
Instructor Janne Peltoniemi	Pages 34 + 4	
Supervisor		
<p>The purpose of this thesis was to study the cash management of small and medium sized companies who are operating in Kokkola and what kind of needs the companies would have in the future in cash management.</p> <p>The theoretical part deals with financial management on general level, also dealing with external and internal financial management. After this the theoretical part deals with the meaning of cash management and solvency, working capital, inventory management and cash budgeting.</p> <p>The study was conducted as a quantitative questionnaire. The questionnaire was sent to a hundred companies and 64 of them answered. The questionnaire included questions of the companies' cash management today and what kind of needs the companies have in the future.</p> <p>The study showed that none of the companies had outsourced the cash management, although a quarter of the companies would like to outsource it. Most of the companies also told that they could improve their cash management. Their biggest need in cash management is better control of cash flow.</p>		
Key words Budgeting, cash management, financial management, solvency		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TALOUSHALLINTO	2
2.1 Ulkoinen taloushallinto	3
2.1.1 Kirjanpito	3
2.1.2 Tilinpäätös	3
2.1.3 Tuloslaskelma	4
2.1.4 Tase	5
2.1.5 Rahoituslaskelma	6
2.1.6 Toimintakertomus	7
2.1.7 Liitetiedot	8
2.2 Sisäinen taloushallinto	8
2.2.1 Budjetointi	8
2.2.2 Kustannuslaskenta	10
2.2.3 Hinnoittelulaskelma	10
2.2.4 Investoinnit	10
3 KASSANHALLINTA	12
3.1 Maksukyky	12
3.2 Käyttöpääoma	13
3.3 Varastonhallinta	14
3.4 Kassabudjetointi	14
4 CASE LASKURAHOITUS	17
5 TUTKIMUS	19
5.1 Yritysten taustatiedot	19
5.2 Yritysten kassanhallinta	21
5.3 Yritysten tarpeet	26
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	31
7 POHDINTA	33
LÄHTEET	34
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Talouskolmio.....	2
KUVIO 2. Yritysten yhtiömuodot	19
KUVIO 3. Yritysten henkilöstömäärä	20
KUVIO 4. Yritysten toimiala.....	20
KUVIO 5. Yritysten liikevaihto.....	21
KUVIO 6. Kassanhallinta ulkoistettu	22
KUVIO 7. Kassanhallinnan ulkoistaminen tulevaisuudessa.....	22

KUVIO 8. Yrityksien käyttämät budjettilaskelmat.....	23
KUVIO 9. Kuinka moni yritys käyttää ennustelaskelmia.....	23
KUVIO 10. Miksi yrityksissä ei ole kassabudjettia käytössä	24
KUVIO 11. Kassabudjetin täyttö vie liikaa yrittäjän aikaa	25
KUVIO 12. Kassabudjetin viemä aika.....	25
KUVIO 13. Kuinka usein kassabudjettia täytetään	26
KUVIO 14. Onko yrityksellä ollut maksuvaikeuksia?	26
KUVIO 15. Mistä maksuvaikeudet ovat johtuneet.....	27
KUVIO 16. Kassanhallintaohjelman käyttöönotto	28
KUVIO 17. Kokee tarvitsevänsä apua kassanhallinnassa	28
KUVIO 18. Parannettavaa kassanhallinnassa	29
KUVIO 19. Yritysten tarpeet tulevaisuudessa	30

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Esimerkki pienyrityksen tuloslaskelmasta.....	5
TAULUKKO 2. Esimerkki taseesta.....	6
TAULUKKO 3. Esimerkki rahoituslaskelmasta	7

1 JOHDANTO

Kassanhallinta on merkittävä osa tämän päivän yritysten liiketoimintaa. Avain menestyvään liiketoimintaan on kassanhallinta. Kassanhallinnan avulla on mahdollista vaikuttaa yrityksen maksukykyisyyteen sekä sen avulla yritykset pystyvät paremmin sekä tarpeeksi ajoissa reagoimaan muutoksiin, joilla voidaan mahdollisesti myös estää yrityksen maksuvaikeudet.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Kokkolan mikro-, pien- ja keskisuurien yritysten kassanhallintaa sekä mitä tarpeita heillä olisi, ja kuinka kassanhallintaa voitaisiin parantaa. Tämä opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, jonka jälkeen esitellään Kauppalehdessä julkaistu artikkeli laskurahoituksesta. Tämän jälkeen työssä esitellään tutkimuksen tulokset, johtopäätökset ja opinnäytetyön päättää lopuksi oma pohdinta.

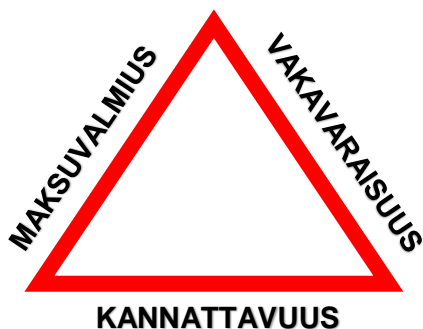
Teoriaosuudessa perehdytään taloushallintoon yleisesti, ulkoiseen sekä sisäiseen taloushallintoon. Lisäksi syvennytään kassanhallintaan. Kassanhallinnassa käsitellään mitä kassanhallinnalla tarkoitetaan sekä käydään läpi maksukykyä, käyttöpääomaa, varastohallintaa sekä kassabudjetoimintaa. Lähdekirjallisuus koostuu pääosin laskentatoimen ja rahoituksen kirjallisuudesta. Näiden lisäksi lähteenä on käytetty myös kirjanpitolakia sekä kirjanpitoasetusta.

Tutkimusmenetelmänä on käytetty kvantitatiivista kyselytutkimusta. Kysely lähetettiin sadalle Kokkolassa toimivalle yritykselle, joista 64 lopulta vastasi. Yritykset valittiin satunnaisesti yritysrekisteristä. Kysely koostui 21 kysymyksestä. Ensimmäisessä osassa kartoitettiin yritysten taustatietoja, jonka jälkeen kysymykset liittyivät yritysten tämän hetkiseen kassanhallintaan ja kolmannen sekä viimeisen osan kysymykset liittyivät yritysten tarpeisiin kassanhallintaan liittyen.

2 TALOUSHALLINTO

Taloushallinto on merkittävä osa yrityksen liiketoimintaa. Sen tarkoituksena on kerätä informaatiota yrityksen toimintaprosessista. Taloushallinto jaetaan kahteen pääalueeseen, ulkoiseen ja sisäiseen taloushallintoon. Tämän lisäksi taloushallinnon tehtävät jaetaan vielä kahteen osaan, rekisteröintitehtäviin sekä hyväksikäyttötehtäviin. Nimensäkin mukaisesti rekisteröintitehtävissä rekisteröidään tiedot yrityksen kirjanpitoon. Hyväksikäyttötehtävät jaetaan vielä kahteen osaan, riippuen siitä ovatko laskelmat sidoksissa yrityksen ulkopuolisiin vai sisäisiin sidosryhmiin. (Tomperi 2014, 9.)

Yrityksen taloudessa on kolme kulmakiveä, jotka ovat kannattavuus, vakavaraisuus sekä maksuvalmius. Nämä kolme kulmakiveä ovat riippuvaisia toisistaan. Näistä kolmesta käytetäänkin nimitystä ”Talouskolmio”. Talouskolmio kuvaa hyvin näiden kolmen keskinäistä suhdetta. Yrityksen kannattavuudella tarkoitetaan, että liiketoiminnan tuotot ovat suuremmat kuin kulut. Kannattavuuden mittaamisen apuna käytetään tuloslaskelmaa. Tuloslaskelman lopuksi nähdään, onko tuottojen ja kulujen ero miinuksella vai plussalla. Jos tulos on plussalla, on yritys yleensä silloin myös kannattavaa. Vakaavaraisuus kertoo oman ja pääoman suhteesta. Tämän mittaamisen käytetään taas puolestaan tasetta. Maksuvalmius kertoo yrityksen kyvystä selviytyä maksuistaan. Tätä mitataan myöskin yrityksen taseen avulla, mutta aina se ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa yrityksen maksuvalmiudesta. (Mäkinen 2012, 31.)

KUVIO 1. Talouskolmio (mukaillen Mäkinen 2012, 31)

2.1 Ulkoinen taloushallinto

Kun puhutaan ulkoisesta taloushallinnosta, tarkoitetaan silloin yrityksen kirjanpitoa. (Tomperi 2014, 10). Ulkoista taloushallintoa voidaan myös kutsua ulkoiseksi laskentatoimeksi. Sen tehtävänä on antaa yrityksen mahdollisille rahoittajille sekä yrityksen muille sidosryhmille kuvan yrityksen tuloksesta sekä taloudellisesta tilanteesta. Yrityksen muilla sidosryhmillä tarkoitetaan muun muassa yrityksen työntekijöitä ja asiakkaita sekä valtiota ja viranomaisia, jotka mahdollisesti ovat kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta asemasta sekä tekeekö yritys voittoa vai tappiota. (Ikäheimo, Malmi & Walden 2016, 13.)

2.1.1 Kirjanpito

Yrityksen kirjanpidon tarkoituksena on selvittää liiketoiminnan tulos. Suomessa kirjanpitoa säädetään kirjanpitolaissa ja -asetuksessa sekä lisäksi, riippuen yrityksen yhtiömuodosta, eri yhtiömuotojen lain-säädännössä. (Tomperi 2014, 11.) Kirjanpitolaissa säädetään ketkä tai mitkä yritykset ovat kirjanpitovelvollisia. (Kirjanpilolaki 30.12.1997/1336, § 1). Ne yritykset, jotka harjoittavat liike- tai ammattitoimintaa ovat kirjanpitovelvollisia. Liiketoiminnan ja ammattitoiminnan eroaa siten, että liiketoimintaa harjoitetaan ansiotarkoituksessa, johon liittyy aina yrittäjä riski. Kun taas ammattitoimintaa harjoittava ei ole niin laaja-alaista kuin liiketoimintaa harjoittava. (Tomperi 2014, 11.)

2.1.2 Tilinpäätös

Yrityksen tulee laatia tilinpäätös joka tilikauden päätteeksi. (Tomperi 2014, 146). Tilikaudella tarkoitetaan sitä ajankohtaa, jonka ajalta yrityksen tulos selvitetään. Yleensä tilikausi on 12 kuukautta. Tilikauden ei tarvitse olla sama kuin kalenteri, vaan se voi esimerkiksi alkaa vuoden 2016 maaliskuussa ja päättyä vuoden 2015 helmikuussa. Poikkeuksena ovat kuitenkin liikkeen- sekä ammattiharjoittajat, paitsi jos he noudattavat kahdenkertaista kirjanpitoa, joiden tilikausi on aina kalenterivuosi. Mikäli yritys on aloittamassa tai lopettamassa liiketoimintaansa, voi tämä silloin olla lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, mutta tilikausi ei saa kuitenkaan kestää 18 kuukautta pidempään. (Kirjanpilolaki 30.12.1997/1336, 1 luku 4 §.)

Kirjanpitolaissa säädetään myös tilinpäätöksen sisällöstä. Sen mukaan tilinpäätöksestä tulee olla yrityksen taloudellisesta asemasta kertova tase sekä tuloslaskelma, josta ilmenee, miten yrityksen tulos on

muodostunut. Mikäli kyseessä on suuryritys, tulee yrityksen silloin lisätä tilinpäätökseen myös rahoituslaskelma, josta on nähtävissä, kuinka yritys on varansa hankkinut ja miten niitä varoja on käytetty. Lisäksi julkisten osakeyhtiöiden sekä niiden osuuskuntien ja yksityisten osakeyhtiöiden, jotka eivät ole mikro- tai pienyrityksiä, tulee laatia myös toimintakertomus tilinpäätökseensä. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, 3 luku 1 §.)

2.1.3 Tuloslaskelma

Tuloslaskelmassa esitetään yrityksen tuotot ja menot. Sen tarkoituksena on selvittää, kuinka yrityksen tulos on muodostunut. Tuloslaskelma alkaa aina yrityksen liikevaihdosta sekä yrityksen mahdollisista muista tuotoista ja tämän jälkeen ne menot, jotka ovat johtuneet yrityksen liiketoiminasta, kuten esimerkiksi ostot sekä palkat. Tämän jälkeen syntyy yrityksen liikevoitto, se kuvaa yrityksen varsinaista liiketoiminnan tulosta, mikä voi olla joko voittoa tai tappiota. Liikevoiton jälkeen tuloslaskelmaan merkitään rahoituksesta syntyneet tuotot sekä menot, satunnaiset tuotot ja kulut, mahdollinen poistoero sekä lisäksi varausten muutos ja tuloverot, jotka ovat vapaaehtoisia. (Tomperi 2014, 147.)

Pienten kirjanpitovelvollisten on mahdollista laatia lyhennetty tuloslaskelma. (Tomperi 2014, 154). Pienellä kirjanpitovelvollisella tarkoitetaan sellaista yritystä, jolla ylittyy korkeintaan yksi seuraavasta kolmesta kohdasta; taseen loppusumma on 6 miljoonaa euroa, liikevaihto on 12 miljoonaa euroa, yrityksen henkilöstömäärä on keskimäärin 50. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 1 luku 4 a §). Lyhennetyssä tuloslaskelmassa ensimmäisellä rivillä esitetään yrityksen liikevaihdon sijasta bruttotulos. Bruttotulos saadaan siten, että yrityksen liikevaihtoon lisätään tai vähennetään valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys, jonka jälkeen lisätään mahdollinen valmistus omaan käyttöön sekä liiketoiminnan muut tuotot ja tämän jälkeen vielä vähennetään materiaalit ja palvelut. (Tomperi 2014, 154.)

TAULUKKO 1. Esimerkki pienyrityksen tuloslaskelmasta (mukaillen Tomperi 2014, 154)

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.X2		1.1.-31.12.X1	
BRUTTOTULOS		x		x
HENKILÖSTÖKULUT				
palkat ja palkkiot	x		x	
henkilösivukulut				
eläkekulut	x		x	
muut henkilösivukulut	x	x	x	x
POISTOT JA ARVONALENTUMISET				
suunnitelman mukaiset poistot		x		x
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT		x		x
LIIKEVOITTO		x		x
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
korkotuotot	x		x	
korkokulut ja muut rahoituskulut	x	x	x	x
VOITTO ENNEN VEROJA		x		x
TULOVEROT		x		x
TILIKAUDEN VOITTO		x		x

2.1.4 Tase

Taseen tehtävänä on kuvata yrityksen varallisuutta. Se koostuu vastaavista sekä vastattavista. Taseen vastaava puoli koostuu yrityksen varoista: nämä jaetaan vielä pysyviin sekä vaihtuviin vastaaviin. Pysyviä vastaavia ovat kaikki aineelliset hyödykkeet, kuten yrityksen omistamat rakennukset ja kalusto. Vaihtuvat vastaavat taas koostuvat yrityksen vaihto-omaisuudesta ja erilaisista saamisista, kuten esimerkiksi myyntisaamisista. Taseen vastattavat jaetaan myös kahteen osioon, omaan pääomaan sekä vieraseen pääomaan. Yrityksen oma pääoma koostuu yrityksen omasta pääomasta sekä tilikauden voitosta. Kun kyseessä on osakeyhtiö, tulee oman pääoman alle vielä yhtiön osakepääoma. Vieras pääoma jaetaan vielä lyhytaikaisiin sekä pitkäaikaisiin. Yleensä taseeseen merkitään pitkäaikaiset ennen lyhytaikaisia velkoja. Näihin pitkäaikaisiin velkoihin kuuluvat muun muassa lainat rahoituslaitoksilta, mutta kyseessä voi olla muunlaisestakin vieraasta pääomasta, jonka takaisin maksu kestää yli vuoden. Lyhytaikaisiin kuuluvat yleensä yritykselle kertyneet ostovelat sekä mahdollisesti lainoja rahoituslaitokselta, joiden takaisinmaksu kestää alle vuoden. (Tomperi 2014, 158.)

TAULUKKO 2. Esimerkki taseesta (mukaillen Tomperi 2014, 165)

TASE	Päättynyt tilikausi		Edellinen tilikausi	
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
aineettomat hyödykkeet		x		x
aineelliset hyödykkeet		x		x
sijoitukset		x		x
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
vaihto-omaisuus		x		x
saamiset		x		x
rahoitusarvopaperit		x		x
rahat ja pankkisaamiset		x		x
Vastaavaa yhteensä		x		x
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
osake-, osuus- tai muu vastaava oma pääoma	x		x	
ylkurssirahasto	x		x	
arvonkorotusrahasto	x		x	
käyvän arvon rahasto	x		x	
muut rahastot	x		x	
edellisten tilikausien voitto (tappio)	x		x	
tilikauden voitto (tappio)	x	x	x	x
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		x		x
PAKOLLISET VARAUKSET		x		x
VIERAS PÄÄOMA		x		x
Vastattavaa yhteensä		x		x

2.1.5 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma on osa yrityksen tilinpäätöstä. Sen tarkoituksena on antaa selvitys siitä, miten yritys on hankkinut varansa sekä miten ne on käytetty tilikauden aikana. (Tomperi 2015, 213.) Kirjanpitoasetuksessa on annettu yleisohjelma laskelman laadintaan. Siinä yrityksen rahavirrat jaetaan kolmeen alalajiin, liiketoiminnan rahavirtoihin, investointien rahavirtoihin sekä rahoituksen rahavirtoihin. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339, 2 luku 1 §.)

Kohdassa liiketoiminnan rahavirrat kuvataan yrityksen operatiivisen toiminnan toteutunutta nettorahavirtaa. Investoinnin rahavirroissa kuvataan niiden toteutuneiden investointien rahavirtaa ja viimeisenä rahoituksen rahavirroissa kuvataan korollisten velkojen sekä pääoman rahoituksen rahavirtojen. Kun nämä kolme aluetta lasketaan yhteen, saadaan yrityksen rahavarojen muutos. (Ikäheimo 2016, 69.)

TAULUKKO 3. Esimerkki rahoituslaskelmasta (mukaillen Tomperi 2014, 166–167)

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA:	
myynnistä saadut maksut	X
liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut	+X
maksut liiketoiminnan kuluista	<u>-X</u>
liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+X
maksetut korot	-X
saadut korot liiketoiminnasta	+X
maksetut välittömät verot	<u>-X</u>
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA (A)	<u><u>X</u></u>
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA:	
investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	<u>-X</u>
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA (B)	<u><u>X</u></u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA:	
lyhytaikaisten lainojen nostot	+X
pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-X
yksityisotot	<u>-X</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA (C)	<u><u>X</u></u>
RAHAVAROJEN MUUTOS (A + B + C) LISÄYS (+) / VÄHENNYS (-)	X
RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA	X
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	X

2.1.6 Toimintakertomus

Toimintakertomuksen tarkoituksena on antaa tietoja yrityksen liiketoiminnan kehittymisestä sekä sen tuloksesta, lisäksi siinä tulee kuvata yrityksen yleistä taloudellista tilannetta ja liiketoiminnan suurimpia epävarmuustekijöitä sekä riskejä. Yrityksen tulee sisällyttää liiketoimintansa taloudelliset tunnusluvunsa, mikäli ne ovat tarpeen yrityksen taloudellisen tilanteen ymmärrettävyyden kannalta. Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa on myös esitettävä tietoja liiketoiminnan olennaisista tapahtumista tilikauden päättymisen jälkeen, lisäksi yrityksen tulee tehdä arvio todennäköisestä liiketoiminnan tulevasta kehityksestä (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, 3 luku 1a §.)

2.1.7 Liitetiedot

Yrityksen tilinpäätöksen päätteeksi tulee esittää liitetietoja sellaisista tiedoista, joilla mahdollisesti on merkitystä, jotta yrityksestä saataisiin oikea ja riittävä kuva. On myös erikseen määrätty, millaisia täsmentäviä tietoja liitetiedoista tulee löytyä. Tämän lisäksi kirjanpitovelvolliseen täytyy itse arvioida, onko yrityksellä tarvetta muiden liitetietojen esittämiseen. Liitetiedoissa tulee esittää muun muassa seuraavia tietoja, poikkeaminen yleisistä tilinpäätösperiaatteista, tilinpäätöksen laatimista koskevia liitetietoja, tuloslaskelmaa sekä tasetta koskevia liitetietoja, yrityksen tuloveroja koskevia liitetietoja, vakuudet sekä vastuusitoumukset, tietoa toimielinten jäsenistä sekä yrityksen henkilöstöstä, mikäli yrityksellä on omistuksia muissa yrityksissä, tulee tätä koskevat tiedot esittää liitetiedoissa. (Ikäheimo 2016, 67–68.)

2.2 Sisäinen taloushallinto

Sisäinen taloushallinto tunnetaan paremmin nimeltä johdon laskentatoimi. Se on operatiivista laskentointia. Sen päätehtävänä on tukea yrityksen johtoa sen päätöksenteoissa. Sisäisen taloushallinnon laskelmat voidaan vielä jakaa kolmeen osaan, suunnittelua avustaviin laskelmiin, toimeenpanolaskelmiin sekä tarkkailulaskelmiin. Eli yksinkertaisuudessaan sisäiseen taloushallintoon kuuluu laskelmien luonti päätöksentekoa helpottamiseksi, laskelmat niiden päätöksentekojen toimeenpanemisen tueksi sekä sellaiset laskelmat, joissa tarkkaillaan näiden päätöksien onnistumista ja kannattavuutta. (Tomperi 2014, 10.) Tämän lisäksi laskennalla on keskeinen rooli yrityksen henkilöstön ohjaamisessa, jotta yrityksen tavoitteet pystyttäisiin myös saavuttamaan. (Ikäheimo 2016, 120).

2.2.1 Budjetointi

Yritystoiminnan pääasiallinen tarkoitus on tuloksen tuottaminen, ja näin ollen yrityksen omistajat haluavat usein myöskin tuoton sijoituksilleen. Kuten aikaisemmin onkin mainittu, on yrityksen johdon tehtävänä näin ollen myös varmistaa, että yritys myöskin kehittyy sen tavoitteiden mukaisesti. Budjetointi on yksi merkittävä osa onnistuneen liiketoiminnan talouden suunnittelussa. (Syvänperä & Lindfors 2014, 9).

Vaikka budjetointia ei ole säädetty lailla, tulisi silti yrityksen suunnitella talouttaan sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä. Budjetoinnin tarkoituksena on miettiä yrityksen asioita etukäteen ja näin ollen

hyvin budjetointi yritys on usein kannattavampi kuin sellainen yritys jolla ei ole käytössä minkäänlaista budjettia. Usein yrityksen ongelmat johtuvat varojen riittämättömyydestä, jolloin kassabudjetin laatiminen olisi oiva keino ennakoida, mihin kaikkeen yrityksen varat riittävät. (Syvänperä 2014, 10–11).

Budjetoinnilla tarkoitetaan budjettien laatimista, niiden ohjattua käyttöä, erojen analysointia sekä korjaavien toimenpiteiden suunnittelua ja toteuttamista. Budjetti on tietylle ajanjaksolle laadittu toimintasuunnitelma, joka ilmaistu numeroin. Yleisin ajanjakso on yrityksen tilikausi tai seuraava kalenterivuosi. Budjettien laatimisen jälkeen, tulee niitä myös seurata säännöllisesti. Tätä kutsutaan budjettiseurannaksi. Se on yksi budjetoinnin tärkeimmistä vaiheista. Budjetit ovat aina tavoitteita joihin yritys pyrkii. Ja näin ollen budjettiseurannan tarkoituksena on seurata tavoitteen toteutumista. (Jormakka, Koivusalo, Lappalainen & Niskanen 2009, 170.)

Budjetit ovat jaettavissa kahteen ryhmään, osa-, sekä pääbudjetteihin. Pääbudjetteja ovat tulosbudjetti, kassabudjetti sekä tase-ennuste. Näihin budjetteihin kootaan tiedot yrityksen osabudjeteista, joita ovat myyntibudjetti, valmistusbudjetti tai valmistuskustannusten budjetti, ostobudjetti, varastobudjetti, markkinointibudjetti, hallintokustannusten budjetti, henkilöstöbudjetti sekä investointibudjetti. (Jormakka, ym. 2009, 171–175.)

Budjetoinnissa on useita eri budjetointimenetelmiä, joilla budjetit voidaan laatia. Autoritaarisessa menetelmässä käytetään ylhäältä alas -mallia. Tässä mallissa yrityksen ylin johto määrittää tavoitteet ja jakaa ne sitten yrityksessä hierarkkisesti johdosta alaspäin vastuualueille. Tälle menetelmälle toimii vastakohtana demokraattinen menetelmä. Tässä menetelmässä toimitaan päinvastaisesti alhaalta ylös-mallia käyttäen. Ensiksi ne, jotka ovat vasta myöhemmin vastuussa budjettien toteuttamisesta, laativat vastualueensa osalta budjettiehdotuksen, jonka jälkeen osabudjettiehdotukset voidaan koota koko yrityksen budjetiksi. Yhteistyömalli on kuitenkin yleisin budjetointimenetelmä. Tässä menetelmässä kaikki ne, jotka ovat budjettivastuussa, osallistuvat yhdessä vastualueensa budjetin laadintaan. (Jormakka, ym. 2009, 180.)

On kyse rullaavasta ennustamisesta, kun budjettia ei sidota tilikauteen, vaan budjetti laaditaan 12 tai 15 kuukauden ajanjaksoille. Rullaavaa budjetointia päivitetään useimmin kuin kiinteää budjettia sillä rullaavaan päivitetään tietoja sitä mukaan, kun saadaan toteutuneita lukuja. (Jormakka, ym. 2009, 181.)

2.2.2 Kustannuslaskenta

Kustannuslaskenta koostuu kolmesta päätehtävästä, varaston arvostuksesta, vastuualuelaskennasta eli kustannuspaikkalaskennasta sekä tuote-, palvelu- ja asiakaskohtaisten kustannusten määrittämisestä. Niillä yrityksillä joilla on varastoja, on tällöin varaston arvostus sidoksissa rahoittajien laskentatoimeen, eli ulkoiseen laskentatoimeen. Suomen lainsäädännössä onkin ohjeita, mitä kaikkia kustannuksia varastossa oleviin tuotteisiin voidaan sisällyttää. Kustannuspaikkalaskennassa kirjataan kustannuksia eri vastuualeille tai jopa vastuualueiden osille. Tämän tarkoituksena on kohdistaa kulut oikeille kustannuksille pilkkomalla ne pieniin osiin. Yrityksen tulisi määrittää tuote-, palvelu- ja asiakaskohtaiset kustannukset, jotta se pystyisi selvittämään niiden laskentakohtaiset kustannukset sekä kannattavuudet. (Ikäheimo 2016, 122.)

2.2.3 Hinnoittelulaskelma

Hinnoittelulaskelmassa on kolme päämenetelmää, kustannuspohjainen, markkinalähtöinen ja lähtee liikkeelle asiakkaan vaihtoehtoista. Kustannuspohjaisessa menetelmässä aloitetaan kustannusten selvittämisestä. Näiden kustannusten päälle lisätään vain yrityksen tavoittelema kate. Markkinalähtöisessä menetelmässä hinta määräytyy pitkälti kilpailutilanteesta. Tässä menetelmässä niinkään kustannuksilla ei ole merkitystä hinnoittelutasolla, vaan tuotteen hinta tulee tällöin sen markkinan kilpailutilanteen mukaan. Toki kustannuksilla on siinä mielessä merkitystä, tekeekö yritys voittoa vai tappiota. Viimeisessä tapaa voidaan käyttää, jos yrityksen palvelulle tai tuotteelle ei ole varsinaista kilpailijaa eikä silloin myöskään löydy markkinahintaa, vaan ollaan ikään kuin monopoliasemassa. Tällöin yritys voi itse päättää tuotteelleen tai palvelulle hinnan, ja kun tässä ei perustella hinnoittelu ei perustu kustannuksiin, voidaan tällöin saada tuotteesta jopa parempi hinta, kuin kustannuspohjaisella menettelyllä. (Ikäheimo 2016, 162.)

2.2.4 Investoinnit

Kun yrityksessä harkitaan investointien tekemistä, on silloin investointilaskelmat erinomaisia apuvälineitä tässä päätöksenteossa. Ennen investointilaskelmien tekoa, tulee kysyä mihin ja miksi yritys haluaa investoida. Yrityksen tulee myös vertailla mahdollisia investointivaihtoehtoja, jotta löytyy se oikea investointivaihtoehto. (Ikäheimo 2016, 168.)

Investointeja arvioidessa yleisempiä investointilaskentamenetelmiä on kolme erilaista, takaisinmaksuaika, sisäinen korkokanta ja nykyarvo. Laskentamenetelmät voidaan jakaa vielä sillä perusteella, otetaanko rahan aika-arvo huomioon vai ei. Takaisinmaksuaika menetelmässä ei oteta rahan aika-arvoa huomioon, kun taas sisäisen korkokannan ja nykyarvon menetelmissä otetaan rahan aika-arvo huomioon. (Ikäheimo 2016, 173.)

Takaisinmaksuaikamenetelmässä kerrotaan sen tietyn ajanjakson, minkä kuluessa investointi maksaa itsensä takaisin. Tämä menetelmä nimenomaa korostaa kyseisen investoinnin kykyä tuottaa mahdollisimman nopeasti kassavirtoja. Eli mitä nopeammin investointi pystyy tuottamaan kassavirtaa, sitä parempi investointi on. (Ikäheimo 2016, 173.)

Sisäisen korkokannan menetelmässä ilmaistaan ne rahoituskustannukset, joilla kyseinen investointi on kannattavaa. Tämä menetelmä kertoo prosenteissa kuinka paljon investointi tuottaisi sijoitetulle pääomalle. Jos sisäinen korkokanta on suurempi kuin itse investoinnin tuottovaatimus, on investointi silloin kannattavaa. (Ikäheimo 2016, 175.)

Nykyarvomenetelmässä puolestaan diskontataan ne kaikki maksut samaan hetkeen, yleensä investoinnin alkamisen ajankohtaan. Investointi on kannattavaa, jos sen kaikkien kassavirtojen nykyarvo on positiivinen. Tämä menetelmä kertoo kuinka paljon investointi tuo lisäarvoa rahamääräisesti yritykseen. Tämä menetelmä eroaa sisäisen korkokannan menetelmästä siten, että tässä menetelmässä käytetään euroja prosenttien sijasta. (Ikäheimo 2016, 176.)

3 KASSANHALLINTA

Kassanhallinta on merkittävä osa liiketoiminnan talouden suunnittelua ja sen hoitamista. Sen tarkoituksena on parantaa yrityksen sitoutuneiden varojen tuottoa. Tässä huomio kiinnittyy nimenomaan yrityksen liikepääomaan eli rahoitusomaisuuden lisäksi mukaan lasketaan myös vaihto-omaisuus sekä lyhytaikainen vieras pääoma. Kassanhallinnan tavoitteena on, ettei yrityksen varoja sidottaisi tarpeettomasti eikä tuottamattomasti varastoihin taikka käteiskassaan. Keskeisimpiä asioita kassanhallinnassa on yrityksen liiketoiminnan ja sitä koskevan raportoinnin säännöllisyys, jokahetkinen tietäminen, ennusteiden jatkuva tarkennus, joustavuuden ylläpito sekä reagointikyky. (Leppiniemi 2009, 165–166.)

Kassanhallinnan kannalta on tärkeää, että yritys kykenee hallitsemaan myyntitulojaan, ostomenojaan. Myynnin kassanmaksuketjua voidaan lyhentää useilla eri tavoin. On mahdollista kehittää yrityksen sisäisiä rutiineja, esimerkiksi laskutuksen ja maksumuistutuksen sekä perinnän aloittamisen saralla. Yrityksen kannalta olisi kannattavaa, mikäli yritys pystyisi neuvottelemaan mahdollisimman lyhyet myyntisaamisten kiertoaika. Myyntisaamisten kiertoajalla tarkoitetaan sitä, että jos yrityksellä on myyntisaamisissa maksuaikana 14 päivää, saisi yritys silloin maksun tästä myynnistä 14 päivän kuluttua. (Leppiniemi 2009, 168–171.)

Yrityksen on mahdollista hallita myös ostojen maksuketjua siinä määrin missä myynnin kassanmaksuketjuakin. Tavoitteena onkin pitää yrityksen varat mahdollisimman kauan yrityksessä. Tähän voidaan vaikuttaa monin eri tavoin kuten esimerkiksi, pienentämällä ostojen kokoja, muuttamalla varastointijärjestelmää niin, että yrityksellä ei olisi liian suurta varastoa, tai vaihtoehtoisesti pidentämällä ostovelkojensa kiertoaikaa mahdollisimman paljon. Ostovelkojen kiertopäivällä tarkoitetaan vastaavasti sitä, että jos yritys on pystynyt neuvottelemaan ostovelkojensa maksuajaksi 30 päivää, tulisi yrityksen maksaa silloin ostovelkansa 30 päivän kuluttua. Yrityksen tulisikin pyrkiä siihen, että myyntisaamisten kiertoaika olisi pienempi kuin ostovelkojen, näin ollen yrityksen maksukyky myös paranisi. (Leppiniemi 2009, 168–169.)

3.1 Maksukyky

Kun puhutaan yrityksen maksukyvystä, tarkoitetaan silloin yrityksen kykyä selviytyä maksuistaan. Puhutaan maksukyvyttömyydestä, kun yritys ei kykene selviytymään maksuistaan. Maksukyvyttömyys on

sellainen tila, jossa yrityksen rahoituksen tarve ylittää, sillä tietyllä hetkellä käytettävissä olevan rahoituksen, eikä yritys pysty saamaan tarvitsemaansa lisärahoitusta ajoissa. Eli käytännössä tämä näkyy yrityksen maksuviiveinä sekä maksuhäiriöinä. (Laitinen & Laitinen 2014, 10.)

Maksukyvyttömyyden vakavuus on aina tapauskohtaista. Maksuviiveet voivat olla lyhytaikaisia ja näin ollen ohimeneviä, jolloin niistä ei aiheudu merkittäviä häiriöitä yrityksen toiminnan jatkuvuuden kannalta. Jos yritys taas on useita kuukausia maksukyvytön, tulee yritykselle silloin useita maksuhäiriöitä perä jälkeen ja tilanne muuttuu vakavaksi maksukyvyttömyydeksi. Mikäli yritys ei pysty itse hoitamaan tilannetta, neuvottelemalla velkojien kanssa, ei silloin jää muita vaihtoehtoja kuin yrityssaneeraus tai pahimmassa tapauksessa konkurssi. (Laitinen & Laitinen 2014, 10.)

Yrityssaneerauksessa uudelleenjärjestetään yrityksen velkoja sekä tervehdytetään yritystä. Tällä pyritään estämään yrityksen joutumasta konkurssiin, mikäli yritys on nähtävissä vielä elinkelpoisena, eli yritys pystyisi vielä yrityssaneerauksen ansiosta selviytymään maksuvaikeuksistaan. Yritys voi myös itse hakeutu yrityssaneeraukseen, tai sitten yrityksen velkojat. Yrityssaneerauksessa määrätään yritykselle perintäkielto tai ulosmittauskielto. Näin pyritään antamaan yritykselle mahdollisuus tervehtyä maksuvaikeuksistaan. Jos yritys ei pysty noudattamaan saneerausohjelmaa tai yritys ei edes hae yrityssaneeraukseen tai tuomioistuimien ei hyväksy yritystä saneerausmenettelyyn, voi tällöin yrityksellä olla edessä konkurssi. Konkurssi tarkoittaa, että siinä yrityksen koko ulosmittauskelpoinen omaisuus käytetään velkojien saamisten maksamiseen. Tämän tarkoituksena on suorittaa tasapuolinen sekä oikeudenmukainen jakaminen velkojien kesken. (Laitinen & Laitinen 2014, 10–11.)

3.2 Käyttöpääoma

Käyttöpääomalla yritetään rahoittaa päivittäistä yritystoimintaa. Käyttöpääoma muodostuu yrityksen kassasta, myyntisaamisista, jälkimarkkinakelpoisista arvopapereista sekä varastoista. Tällä siis tarkoitetaan yrityksen investointeja lyhyt aikaiseen omaisuuteen. Usein kun puhutaan käyttöpääomasta, tarkoitetaan tosiasiasa nettokäyttöpääomaa. (Niskanen & Niskanen 2013, 377.)

Nettokäyttöpääoma saadaan, kun käyttöpääomasta vähennetään yrityksen lyhytaikaiset velat. Kun nettokäyttöpääoma on selvitetty, tiedetään silloin myös, miten suuri osa yrityksen lyhytaikaisesta omaisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla taikka pitkäaikaisella vieraalla pääomalla. Tällä mitataan myös

yrittäjien likviditeettiä, eli yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista maksuistaan. Yrittäjien likviditeettiä mitattaessa voidaan käyttää yleisintä likviditeettimittaria, nettokäyttöpääomaprosenttia. Eli nettokäyttöpääoma suhteutetaan yrityksen liikevaihtoon. Yrittäjien likviditeettiä voidaan nettokäyttöpääomaprosentin lisäksi mitata kahdella muulla tunnusluvulla, current ration ja quick ration avulla. Mutta näiden kahden heikkouksena on se, että ne antavat taseen laatimispäivänä kuvan yrityksen maksuvalmiudesta, eivätkä kerro miten maksuvalmius on vaihdellut yrityksen tilikauden aikana. (Niskanen & Niskanen 2013, 61–62.)

3.3 Varastonhallinta

Varastonhallinnan tavoitteena on taata, että yrityksellä on sopiva määrä tuotteita varastossa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että yrityksen varaston pitäisi vastata kysynnän tarpeeseen. Eli varastossa ei pitäisi kuitenkaan olla ali- eikä ylitarjontaa. Mikäli varastossa on liian vähän tavaraa, voivat asiakkaat silloin kääntyä kilpailijan puoleen. Mutta myöskään liika tavarakaan ei ole yritykselle taloudellisesti kannattavaa. Yrittäjien kannattaa pitää varastonsa niin pienenä kuin vaan mahdollista, jolloin varastoon ei sido liikaa yrityksen varoja. Jos varastoon on sidoksissa liikaa yrityksen varoja, voi yritys joutua silloin maksuvaikeuksiin. (Niskanen & Niskanen 2013, 379.)

Varastojen ylläpitämisen syyt voidaan jakaa neljään eri motiiviluokkaan, liiketoimintamotiivi, varovaisuusmotiivi, havittelumotiivi sekä sopimukseen perustuvaan varastointiin. Kun on kyse liiketoimintamotiivista, silloin yrityksen tarkoituksena ylläpitää varastossa sellainen määrä tavaraa, mikä kattaa yrityksen liiketoiminnallisen tarpeen. Varovaisuusmotiivilla tarkoitetaan sitä, että yrityksen varastossa pidetään sellainen määrä tavaraa, jolla turvataan liiketoiminnan jatkuvuus, myös ennalta odottamattomissa tilanteissa. Mikäli hyödykkeen hinnan nousu on odotettavissa, tällöin voidaan hankkia varastoon tarvetta suurempi erä, tätä kutsutaan silloin havittelumotiiviksi. Puhutaan sopimukseen perustuvasta varastoinnista, kun esimerkiksi valmistajat vaativat pitämään varastoa tietyllä tasolla, jotta yritys pystyy säilyttämään alueellisen yksinmyyntioikeutensa. (Niskanen & Niskanen 2013, 380.)

3.4 Kassabudjetointi

Kassabudjetoinnin tarkoituksena on seurata yrityksen lyhytaikaista likviditeettiasemaa. Se on merkittävä osa yrityksen kassanhallintaa, ilman sitä kassanhallinta olisi hyvin vaikeaa. Kassabudjetin avulla yritys

kykenee havaitsemaan lyhytaikaiset luottotarpeensa tarpeeksi ajoissa. Se on eräänlainen laskelma, josta näkyvät selkeästi yrityksen kassaan maksut sekä kassasta maksut. Kassabudjetin voi laatia niin lyhyelle aikavälille kuin pidemmällekin aikavälille. Kuukausitasolla laadittuja kassabudjetteja kutsutaan keskipitkän aikavälin kassaennusteiksi. Nämä yleensä laaditaan kuitenkin 12 kuukaudelle vuosineljänneksittäin, eli kolmen kuukauden välein. Ne laaditaan yleisesti ottaen myynti-, osto- sekä valmistusbudjettien kanssa, tällöin näistä saatava tieto toimii myös kassabudjetin pohjana. Yritys hyötyy eniten kuukausittaisesta kassabudjetista, koska yrityksen johdon on helppo seurata sitä, ja näin ollen pysyy ajan tasalla yrityksen kassantilanteesta. Näitä kuukausittaisia kassabudjetteja pystytään myös hyödyntämään, kun ollaan suunnittelemassa lyhytaikaista rahoitusta ja sen tarvetta. (Niskanen & Niskanen 2013, 401.)

Kassabudjetointi aloitetaan ennustamalla ensin myynnin kehitys. Muut erät ennustetaan sen mukaan, mikä on niiden suhde ennustettavaan myyntiin. Kun tunnetaan yrityksen asiakkaiden maksukäyttäytyminen, voidaan tällöin myös ennustaa yrityksen myynti. Tämän ohella voidaan käyttää myyntibudjetin ennustetta, jotta nähdään tulevien kuukausien myynnin mahdollinen kehitys. Ongelma näissä kuukausittaisissa budjeteissa on, että ne eivät kerro mahdollisista ali- tai ylijäämistä, jotka muodostuvat kuukauden aikana. Tämän takia yrityksen tulisi tehdä myös lyhyen aikavälin kassabudjetteja, jotta näiltä ongelmilta voitaisiin mahdollisesti välttyä. Lyhyen aikavälin kassabudjetit tehdään usein juoksevasti viikosta kahteen viikkoon eteenpäin. Näiden lyhyen aikavälin kassabudjettien apuna toimivat kassaanmaksuennusteiden lisäksi yritykset laskut, jolloin lyhyen aikavälin budjetit ovat varsin tarkkoja. (Niskanen & Niskanen 2013, 403.)

TAULUKKO 3. Esimerkki vuosineljänneksen kassabudjetista (mukaien Jormakka, Koivusaloa, Lap-
palainen & Niskanen 2015, 179)

KASSABUDJETTI	TAMMIKUU	HELMIKUU	MAALISKUU	HUHTIKUU
KASSA KAUDEN ALUSSA	X	X	X	X
KASSAANMAKSUT				
käteismyyntit	X	X	X	X
myyntisaamiset	X	X	X	X
omistajien sijoitukset	X	X	X	X
lainannostot	X	X	X	X
muut kassaanmaksut	X	X	X	X
KASSAANMAKSUT YHTEENSÄ	X	X	X	X
KASSASTAMAUKSUT				
käteisostot	X	X	X	X
ostovelat	X	X	X	X
palkat	X	X	X	X
ennakonpidätykset	X	X	X	X
sosiaaliturvamaksut	X	X	X	X
arvonlisävero	X	X	X	X
kalustohankinnat	X	X	X	X
omistajien yksityisötöt/osingonmaksut	X	X	X	X
lainojen lyhennykset	X	X	X	X
KASSASTAMAUKSUT YHTEENSÄ	X	X	X	X
LOPPUKASSA	X	X	X	X

4 CASE LASKURAHOITUS

Kauppalehdessä on julkaistu 12.5.2016 artikkeli laskurahoituksesta, jonka on kirjoittanut Pekka Leiviskä. Artikkelissa käsitellään sitä, kuinka laskurahoitus helpottaisi pk-yrittäjän kassanhallintaa. Periaatteessa tämä tarkoittaisi sitä, että yrityksen yksittäiset myyntisaamiset, eli laskulla myymiset, voisi myydä sijoittajille, sillä haluamallaan alennuksella ja näin ollen yritys saisi nopeasti käyttöpääomaa. (Leiviskä 2016.)

Käytännössä laskurahoituspalvelu tapahtuu niin, että ensiksi yrittäjä myy suuryhtiölle normaaliin tapaan tuotteita esimerkiksi 20 000 eurolla ja näin lähettää laskun suuryhtiölle, jossa on esimerkiksi 45 päivää maksuaikaa. Tämän jälkeen yrittäjä myy tämän laskusaatavan joko sijoittajajoukolle tai yksityiselle sijoittajalle, joka joko ostaa saatavan kokonaan tai myöntää tätä laskua vastaan lainaa. Tästä hetkestä yrittäjä saa sijoittajalta vuorokauden kuluessa esimerkiksi 19 900 euroa. Kun 45 päivän maksuaika on kulunut, maksaa se yhtiö, jolle yrittäjä on ensimmäisessä vaiheessa myynyt tuotteita, 20 000 euron laskunsa joko yrittäjälle tai suoraan sijoittajalle. Mikäli kyseessä on ollut laina, maksaa tällöin yrittäjä itse eräpäivän jälkeen sijoittajalle tämän 20 000 euroa. (Leiviskä 2016.)

Artikkelissa ilmenee, että laskurahoituspalveluiden kaltaisten palveluiden tarve pk-yrityksissä on kasvanut viime vuosina. Syy tähän on se, että eurooppalaisilla yrityksillä on heidän mukaansa ollut vaikeuksia saada lainaa pankeista. Tämän lisäksi yrittäjille tuo vaikeuksia se, että suuryhtiöt venyttävät maksuaikojaa, jolloin myyntisaamisten kiertoaika pitenee liikaa suhteessa pk-yrittäjän ostovelkojen kiertoaikoihin. (Leiviskä 2016.)

Artikkelissa kerrotaan Arctic Container -yrityksen testanneen suomalaisen Arex-laskurahoituspalvelua, jossa yrittäjä lataa laskun palveluun ja määrittään alennusprosentin jolla yritys suostuu laskusaatavan myymään, ja tämän jälkeen yritys saa rahat vuorokaudessa käyttöönsä. Artikkelissa on vielä tarkennettu, että Arex palvelussa ei kuitenkaan varsinaisesti myydä laskua, vaan yritys ottaa sijoittajilta lainaa tätä laskua vastaan. (Leiviskä 2016.)

Laskurahoituksessa on tarkoitus myydä koko laskusaatava tai mahdollisesti ottaa lainaa laskua vastaan. Tapauskohtaisesti on myös mahdollista, että sijoittaja ostaa osuuden laskusta tai vaihtoehtoisesti koko laskun. Yleensä perinteiset toimivat haluavat kuitenkin ostaa kaikki yrityksen laskut tai vähintään suuren

osan niistä. Tämän lisäksi toimijat saattavat vaatia, että laskujen yhteissumma ylittää vuodessa tietyn rajan. (Leiviskä 2016.)

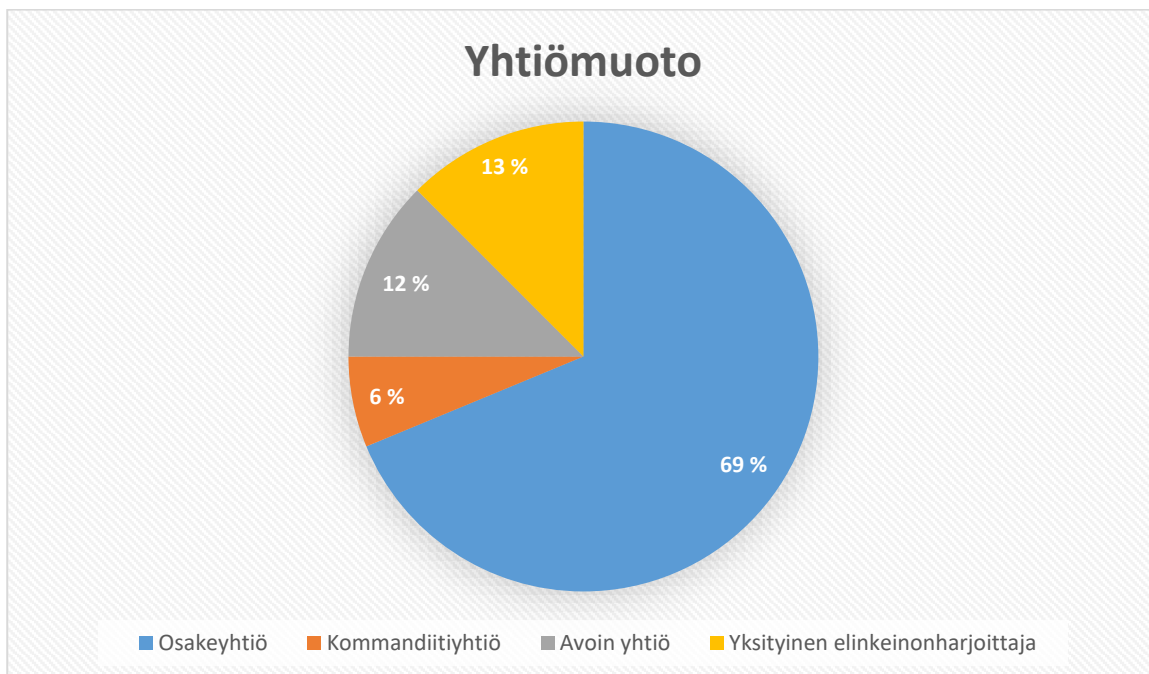
Artikkelissa mainitaan vielä, että laskurahoitusalan kansainvälisen verkoston FCI:n mukaan laskurahoitus on kasvanut 20 vuoden ajan vuosittain 10 prosenttia. (Leiviskä 2016).

5 TUTKIMUS

Tutkimuksen tarkoituksena on ollut kartoittaa Kokkolan pk-yrittäjien tämän hetkistä kassanhallintaa sekä mitä tarpeita heillä on tulevaisuudessa kassanhallintaan liittyen. Tutkimus on tehty kvantitatiivisena kyselymenetelmällä. Kysely lähetettiin sadalle Kokkolassa toimiville pk-yrityksille. Yritykset valittiin satunnaisesti yritysrekisteristä. Kyselyyn vastasi lopulta lopuksi 64 yritystä, ja näin ollen vastaamisprosentiksi jäi 64 %.

5.1 Yritysten taustatiedot

Kyselyn kohdissa 1–4 kartoitettiin yrityksen taustatietoja. Kuten kuviossa 2 näkyy, suurin osa kyselyn vastanneista oli yhtiömuodoltaan osakeyhtiöitä (69 %). Vähiten oli yhtiömuodoltaan kommandiittiyhtiöitä, 6 prosentin osuudella. Avoimia yhtiöitä sekä yksityisiä elinkeinonharjoittajia oli saman verran, eli 12,5 prosenttia.

KUVIO 2. Yritysten yhtiömuoto

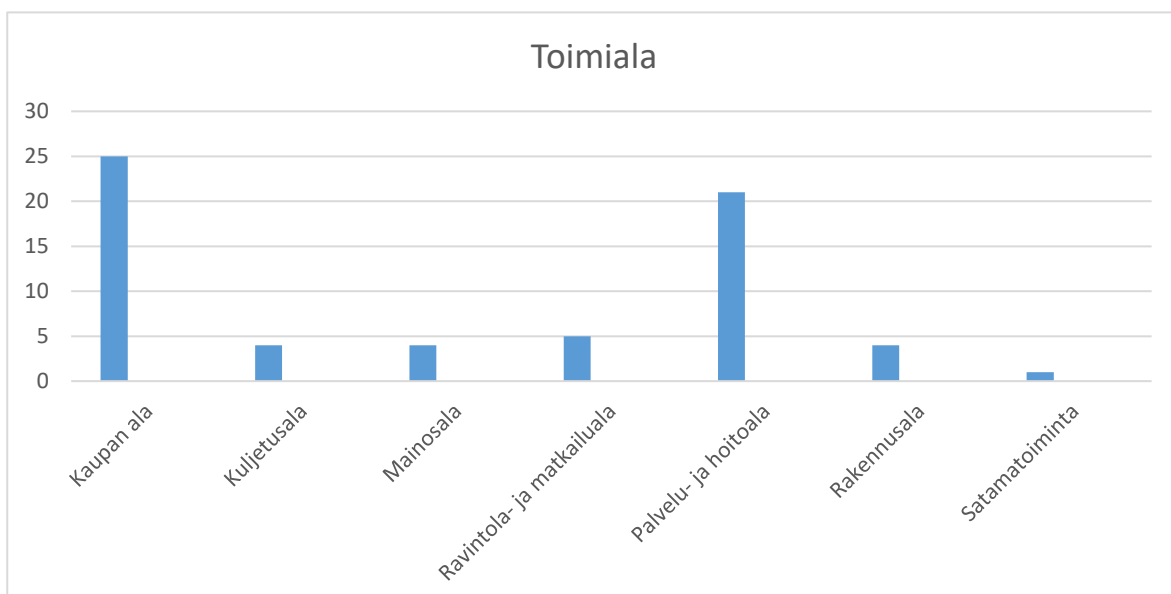
Seuraavaksi kysyttiin yritysten henkilöstömäärää. Kuvioista 3 nähdään että, lähes joka toisessa yrityksessä oli alle 5 työntekijää. Neljännesosassa yrityksissä oli 5-10 työntekijää. Kuudessatoista yrityksessä

oli 11-25 työntekijää ja kahdeksassa 26-50 työntekijää. Kyselyyn vastanneista yrityksistä missään ei ollut yli 50 työntekijää.

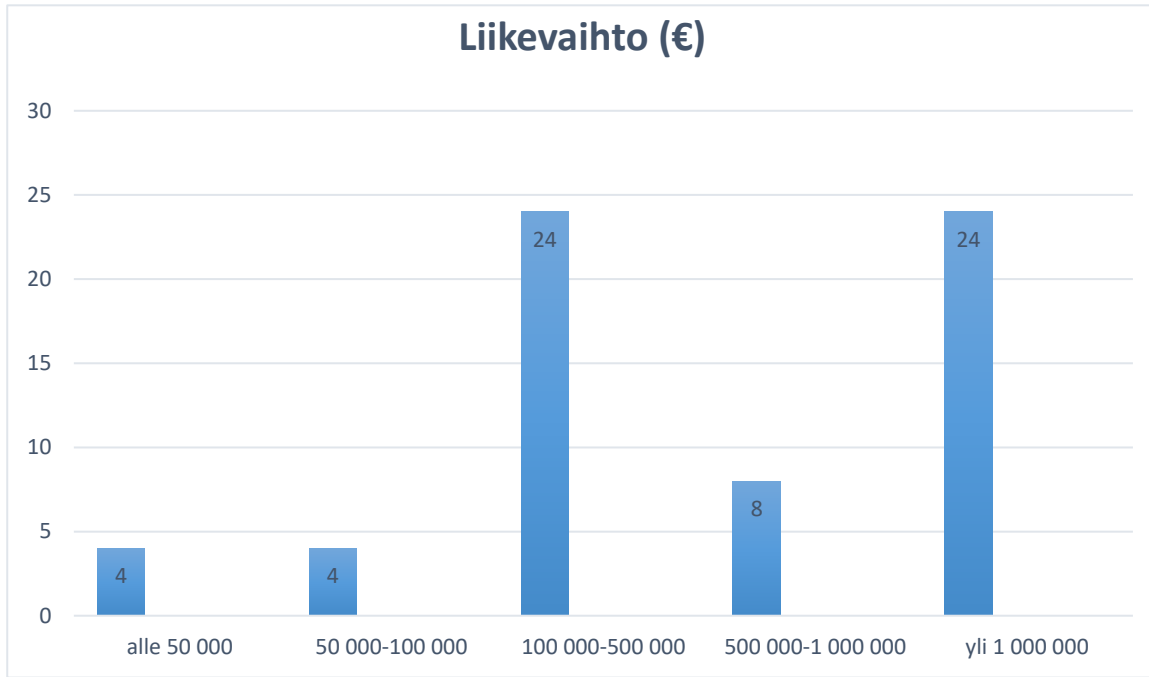
KUVIO 3. Yritysten henkilöstömäärä

Kuviossa 4 nähdään miten yritysten toimialat ovat jakautuneet. Suurin osa yrityksistä toimii Kaupan alalla tai palvelu- ja hoitoalalla. Kaupan alalla toimii hieman enemmän kuin palvelu- ja hoitoalalla. Yrityksistä 25 toimii kaupan alalla ja 21 palvelu- ja hoitoalalla. Yksi yrityksistä toimii satamatoiminta-alalla ja loput yritykset jakautuvatkin hyvin tasaisesti. Yrityksistä viisi toimii ravintola- ja matkailualalla. Kuljetus-, mainos- sekä rakennusalaalla toimii neljä yritystä.

KUVIO 4. Yritysten toimiala

Seuraavaksi kyseltiin yritysten liikevaihtojen suuruutta. Kuten kuviosta 5 on nähtävissä että, neljän yrityksen liikevaihto oli alle 50 000 euroa. Kuin myös 50 000–100 000. Kahdeksan yrityksen liikevaihto oli suuruudeltaan 500 000–1 000 000 euroa. Loppujen yritysten liikevaihto jakautui tasaisesti. 24:n yrityksen liikevaihto oli suuruudeltaan 100 000–500 000 euroa ja toisten 24:n yli miljoona euroa.

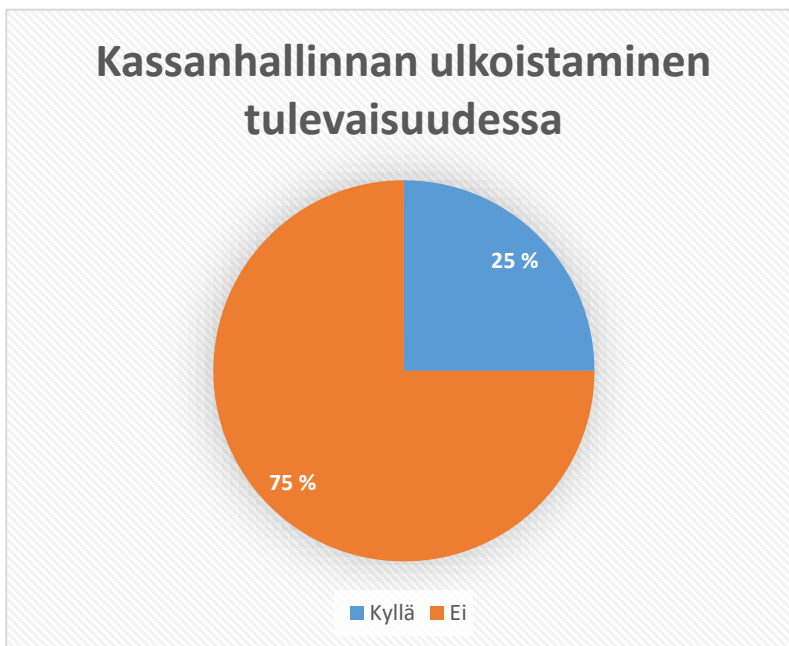
KUVIO 5. Yritysten liikevaihto

5.2 Yritysten kassanhallinta

Kyselyn kohdissa 5–12 kartoitettiin yritysten tämän hetkistä kassanhallintaa. Kuviosta 6 on havaittavissa, että mikään yrityksistä ei ole tällä hetkellä ulkoistanut kassanhallintaansa. Yrityksiltä kysyttiin myös, että olisivatko he valmiita kuitenkin ulkoistamaan kassanhallinnan tulevaisuudessa. Kuviosta 7 nähdään, että neljäsosa yrityksistä olisi halukas ulkoistamaan kassanhallinnan. Mutta suurin osa, 75 %, ei olisi halukas ulkoistamaan

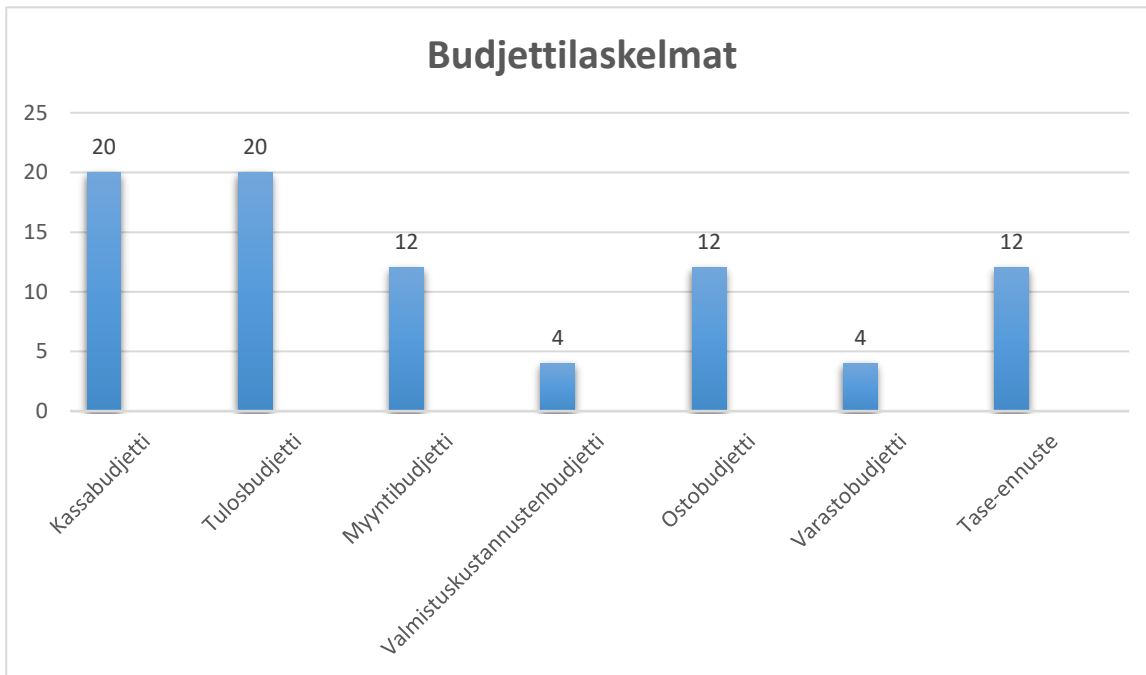

KUVIO 6. Kassanhallinta ulkoistettu

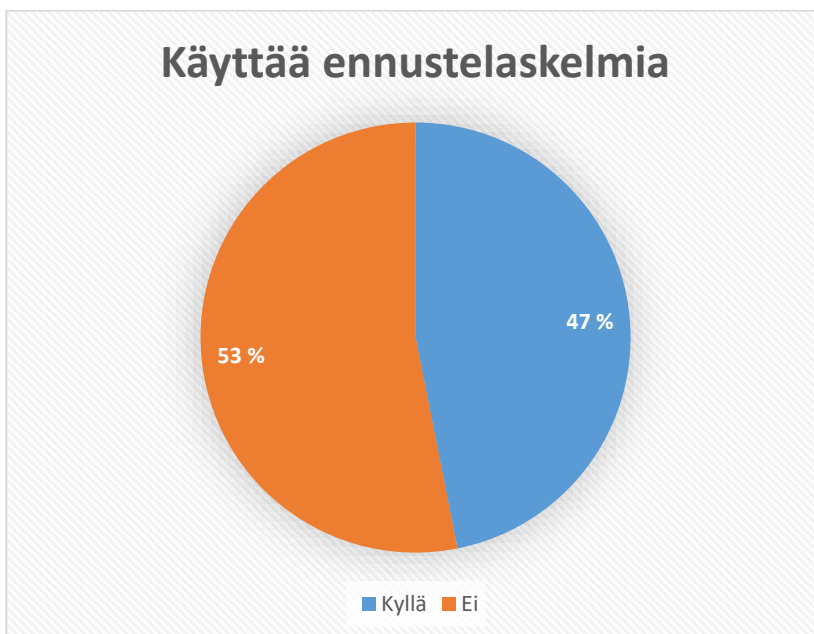
KUVIO 7. Kassanhallinnan ulkoistaminen tulevaisuudessa

Kassanhallintaan liittyen yrityksiltä tiedusteltiin seuraavaksi mitä budjettilaskelmia heillä on tällä hetkellä käytössä. Kuten kuviosta 8 näkyy, kyselyyn vastanneista yrityksistä 20 kertoo käyttävänsä kassabudjettia, eli vain noin kolmasosalla on kassabudjetti käytössä. Myös toiset 20 käyttää tulosbudjettia. Myyntibudjettia, ostobudjettia ja tase-ennustetta käyttää 12 yritystä. Valmistuskustannustenbudjettia sekä varastobudjettia käyttää 4 yritystä.

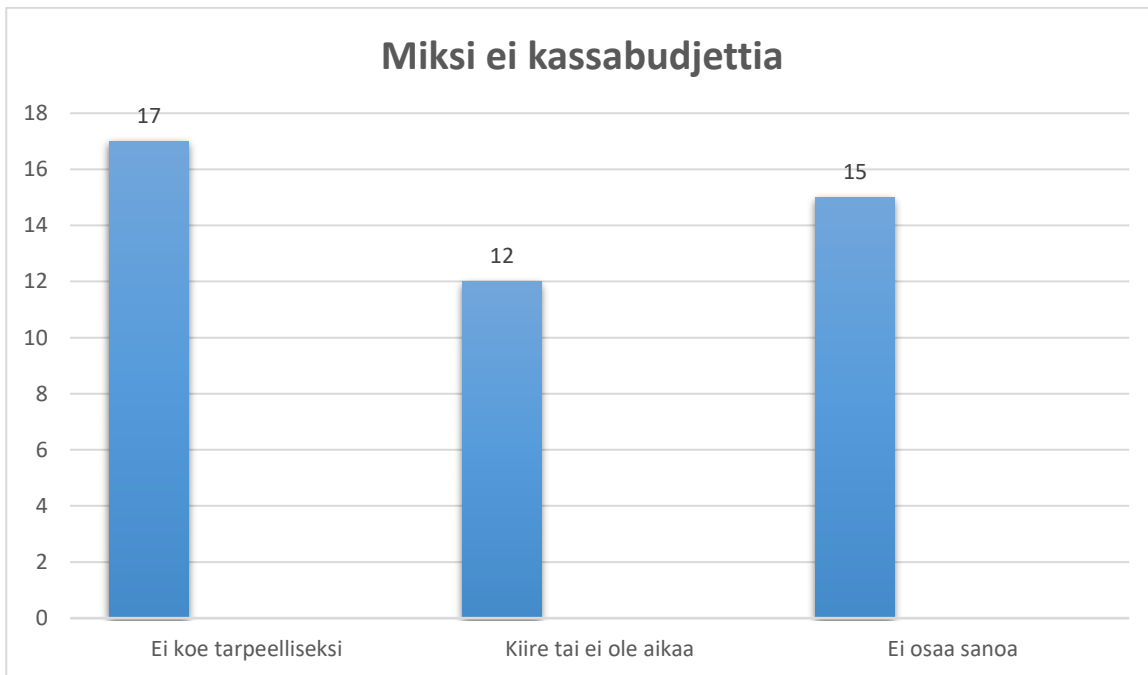
KUVIO 8. Yrityksien käyttämät budjettilaskelmat

Budjettilaskelmien jälkeen selvitettiin, käytetäänkö yrityksissä niiden lisäksi ennustelaskelmia. Kuviosta 9 ilmenee, että yrityksistä 47 % käyttää myös ennustelaskelmia.

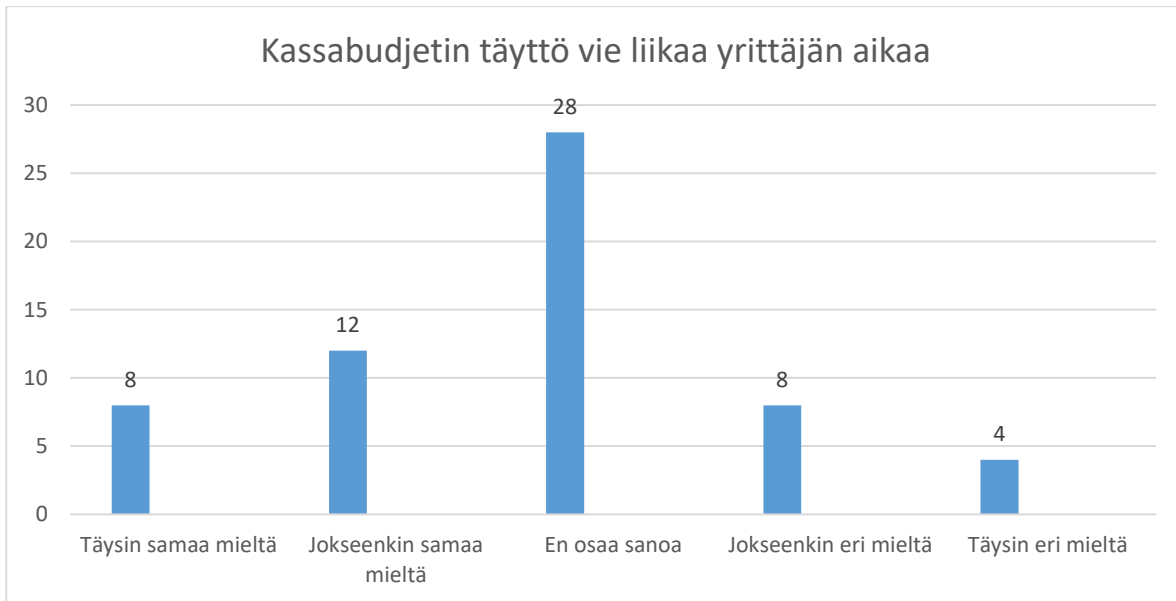
KUVIO 9. Kuinka moni yritys käyttää ennustelaskelmia

Kuviosta 10 selviää, että niistä yrityksistä joissa ei ole kassabudjettia käytössä 12 eivät koe sitä tarpeelliseksi. 17 yritystä kertoo, että heillä ei ole aikaa. Ja loput 15 ei osaa sanoa syytä.

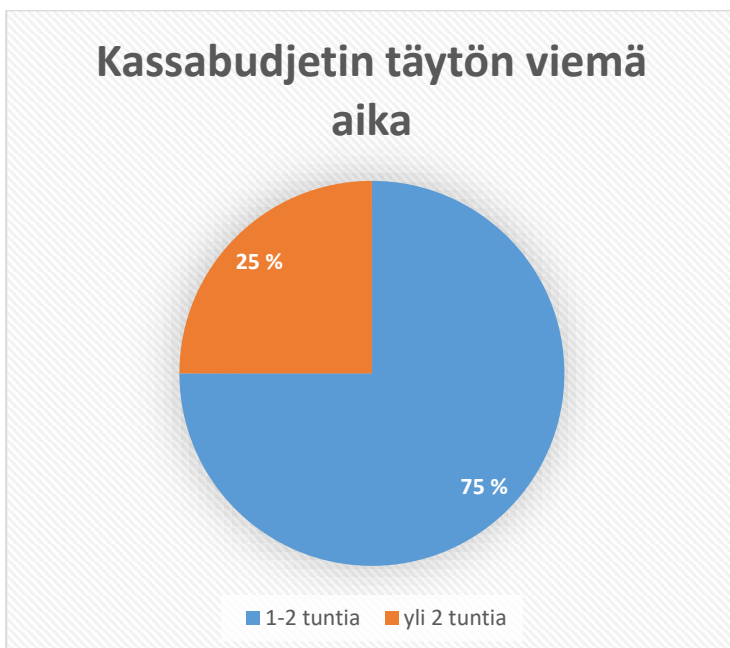
KUVIO 10. Miksi yrityksissä ei ole kassabudjettia käytössä

Kuviossa 11 nähdään kuinka monen yrittäjän mielestä kassabudjetin täyttö vie liikaa aikaa. Yrityksistä kahdeksan on sitä mieltä, että kassabudjetin täyttäminen vie liikaa aikaa. Yrityksistä 12 on sitä mieltä, että kassabudjetin täyttö vie jokseenkin liikaa aikaa. Yrityksistä kahdeksan ei ole täysin samaa mieltä ja neljä yritystä on täysin eri mieltä. Yrityksistä 28 ei osannut sanoa viekö kassabudjetin täyttö liikaa yrittäjän aikaa.

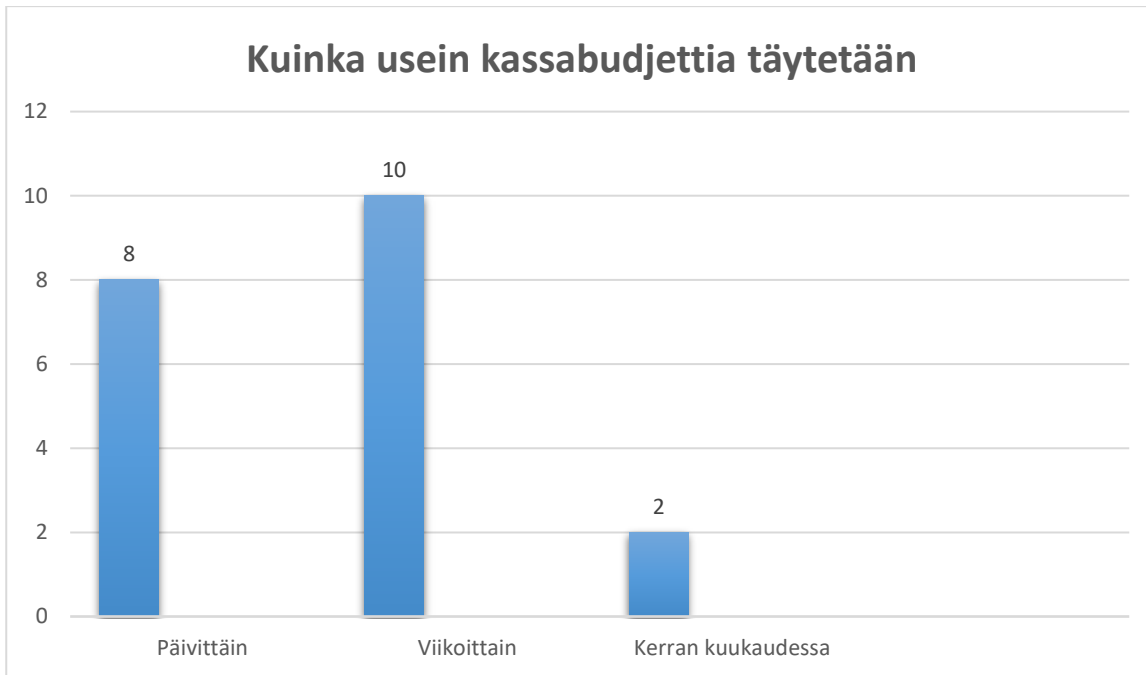

KUVIO 11. Kassabudjetin täyttö vie liikaa yrittäjän aikaa

Seuraavaksi selvitettiin, kuinka paljon kassabudjetin täyttö vie yrittäjiltä aikaa. Kuviosta 12 on havaittavissa, että neljäsosa niistä yrityksistä jotka käyttävät kassabudjettia, käyttävät siihen aikaa yli 2 tuntia, ja loput käyttävät 1-2 tuntia kuukausitasolla. Lisäksi yrityksiltä kysyttiin, kuinka usein he täyttävät kassabudjettiaan. Kuviosta 13 on nähtävissä, että yrityksistä kahdeksan täyttää viikoittain ja kymmenen päivittäin, ja vain kaksi täyttää kerran kuukaudessa.

KUVIO 12. Kassabudjetin viemä aika

KUVIO 13. Kuinka usein kassabudjettia täytetään

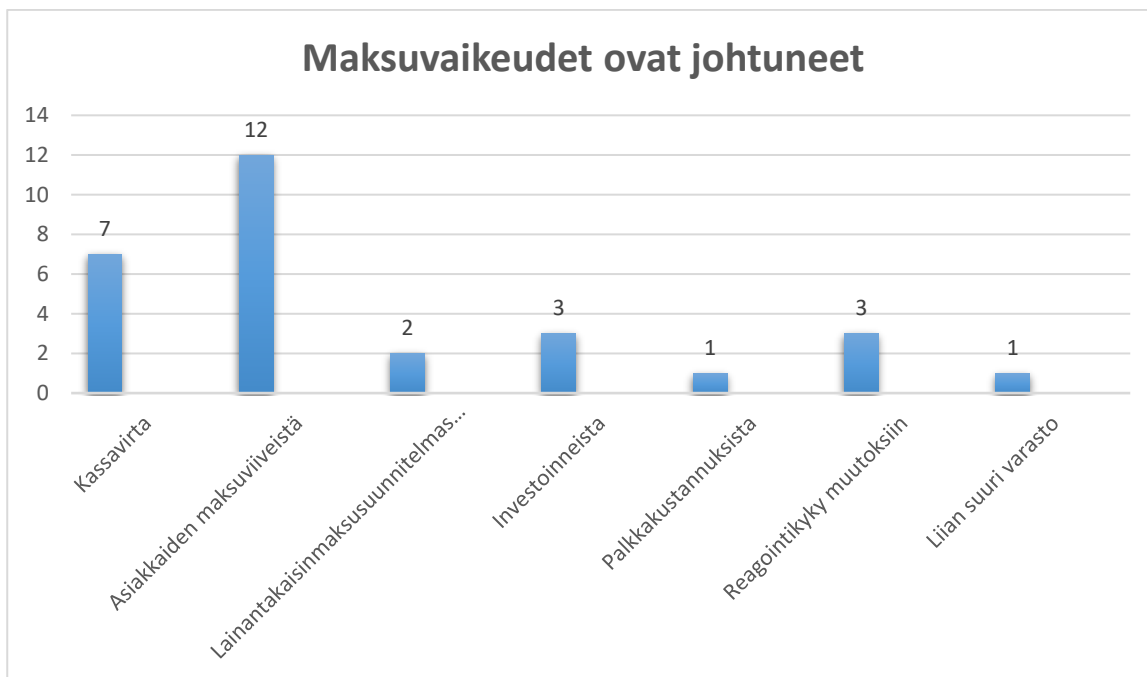
5.3 Yritysten tarpeet

Kyselyn kohdissa 13–18 kartoitettiin, mitä tarpeita yrityksellä on tulevaisuudessa kassanhallinnan saralla. Kuviossa 14 on nähtävissä, että maksuvaikeuksia on ollut 44 prosentilla kyselyyn vastaajista.

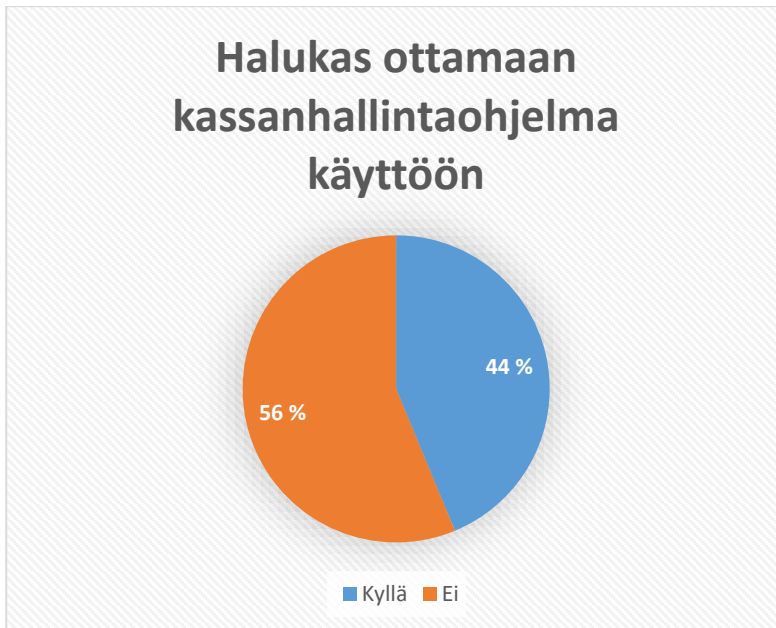
KUVIO 14. Onko yrityksessä ollut maksuvaikeuksia

Yrityksiltä kysyttiin myös, mistä heidän maksuvaikeudet ovat mahdollisesti johtuneet. Kuten kuviosta 15 nähdään, että selkeästi suurin syy on ollut asiakkaiden maksuviivästykset. Kaksitoista yritystä kertoo asiakkaiden maksuviiveiden olleen syynä. Seuraavaksi suurimpana syynä on ollut seitsemän yrityksen mukaan kassavirta. Kolme yritystä kertoo syynä olleen tehdyt investoinnit ja se, että ei ole reagoitu muutoksiin riittävän nopeasti. Kahdella yrityksellä maksuvaikeudet ovat johtuneet liian tiukasta lainantakaisinmaksusuunnitelmasta. Yhdellä yrityksellä ovat olleet korkeat palkkakustannukset ja toisella syynä on ollut liian suuri varasto

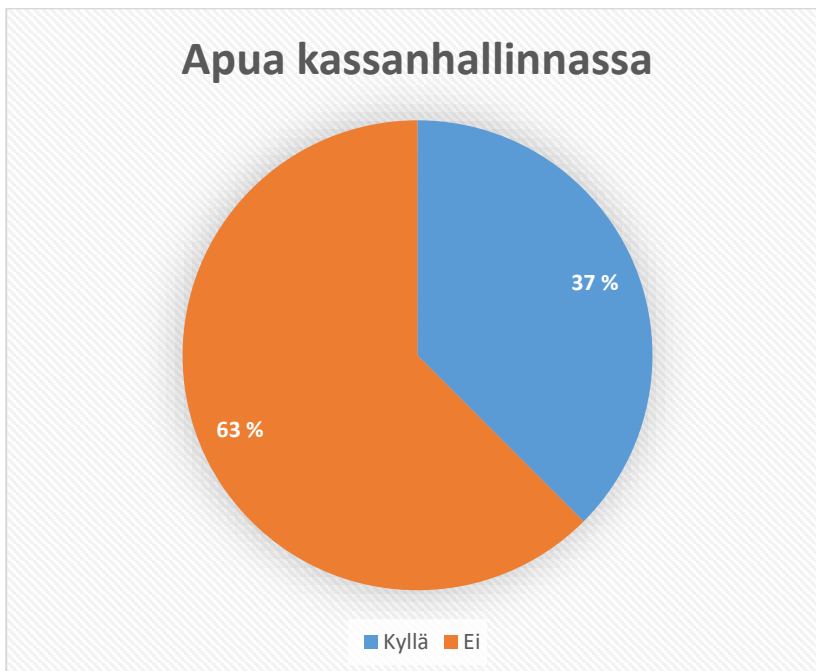
KUVIO 15. Mistä maksuvaikeudet ovat johtuneet

Seuraavaksi kysyttiin yritysten halukkuutta ottaa käyttöön kassanhallintaohjelma. Kuviosta 16 on havaittavissa, että yrityksistä 56 % ei olisi halukas ottamaan ohjelmaa käyttöön. Kun taas vastaavasti 44 % olisi halukas ottamaan kassanhallintaohjelman käyttöön kassanhallinnan parantamiseksi.

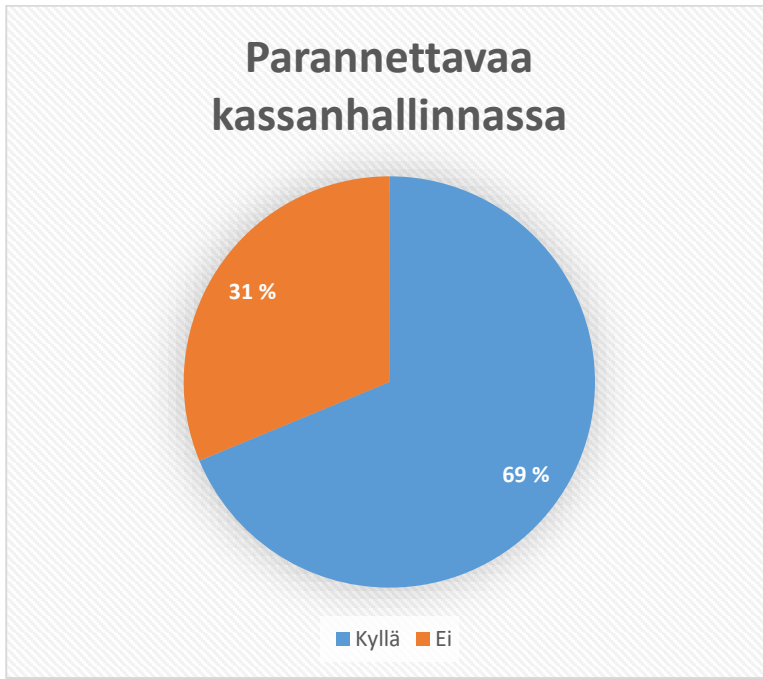
KUVIO 16. Kassanhallintaohjelman käyttöönotto

Yrityksiltä kysyttiin myös kokevatko he, että he tarvitsisivat konsultointia kassanhallinnassa. Kuviosta 17 on havaittavissa, että 37 % yrityksistä kokee tarvitsevansa konsultointi apua kassanhallinnassa, esimerkiksi tilitoimistoilta.

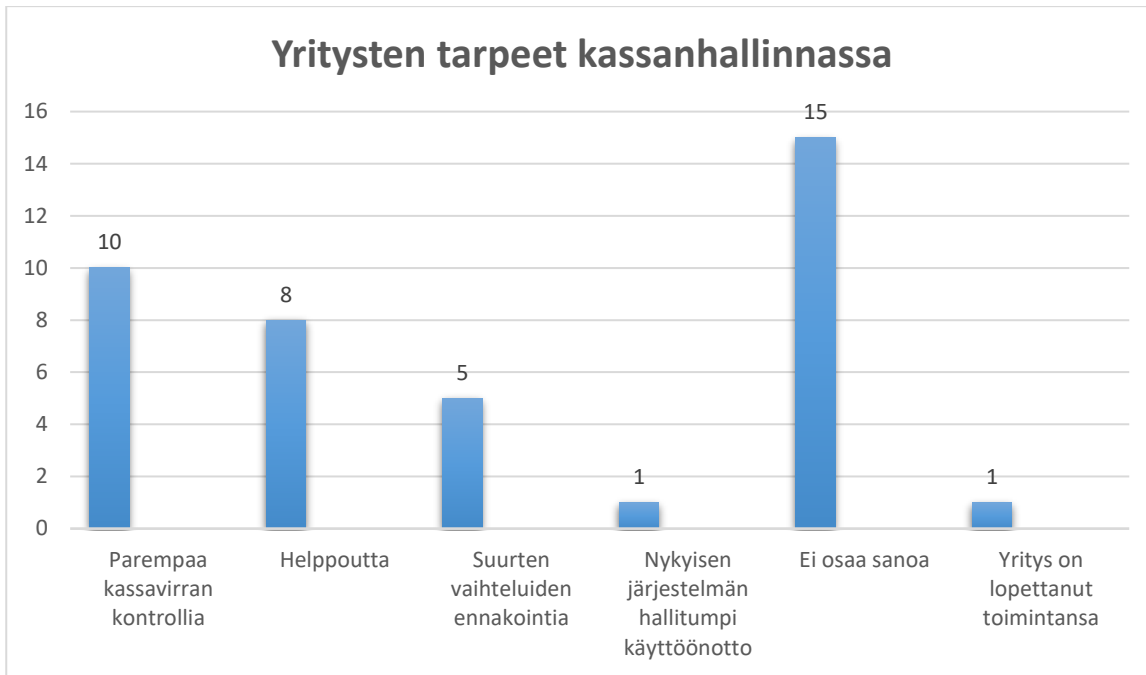
KUVIO 17. Kokee tarvitsevansa apua kassanhallinnassa

Yrityksiltä kysyttiin kokevatko he, että yrityksen kassanhallinnassa olisi vielä parannettavaa tulevaisuutta ajatellen. Kuten kuviossa 18 on havaittavissa, suurimman osan, 69 %:n, mielestä heillä olisi parannettavaa kassanhallintaan liittyen.

KUVIO 18. Parannettavaa kassanhallinnassa

Yrityksiltä kysyttiin vielä lopuksi, millaisia tarpeita heillä olisi mahdollisesti tulevaisuudessa liittyen yrityksen kassanhallintaan. Kuviosta 19 nähdään, että 15 yrityksistä ei osaa sanoa, mitä tarpeita heillä on liittyen kassanhallintaan. Kymmenen yritystä toivoisi parempaa kassavirran kontrollointia. Kahdeksan puolestaan toivoisi kassanhallintaan helppoutta. Viisi yritystä haluaisi parempaa ennakointia suuriin vaihteluihin. Yksi yritys toivoi nykyisen järjestelmänsä hallitumpaa käyttöönottoa. Yksi yritys kertoo, että heidän liiketoimintansa on loppunut vuonna 2017.

KUVIO 19. Yritysten tarpeet tulevaisuudessa

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksesta selviää, että mikään tutkimusaineistossa mukana olleista yrityksistä ei ollut ulkoistanut kassanhallintaa. Näin ollen kassanhallinnan ulkoistamiseen liittyvät jatkokysymykset myös ohitettiin. Mutta yrityksistä 25 % olisi kuitenkin halukas ulkoistamaan kassanhallinnan. Tässä syynä voi olla se että, kyselyyn vastanneista suurin osa oli melko pieni yrityksiä, ja näin ollen he saattavat kokea, että heillä ei ole resursseja yrityksen kassanhallinnan hoitamiseen.

Merkittävänä havaintona voidaan pitää, että yrityksistä vain noin 31 % käyttää kassabudjettia. Kuitenkin 47 % yrityksistä käyttää ennustelaskelmia. Suurin osa niistä yrityksistä joilla ei ole kassabudjettia käytössä ei koe sitä tarpeelliseksi. Tämä voi johtua myös siitä, että tutkimukseen osallistuneista yrityksistä oli jonkun verran mikroyrityksiä, eivätkä he tällöin välttämättä koe tarpeelliseksi kuluttaa resurssejaan kassabudjetin ylläpitämiseen. Toisaalta myös osa yrityksistä kertoi, että heillä ei ole aikaa täyttää kassabudjettia. Tämä onkin varmasti todellisuudessa suurin syy mikseivät yritykset käytä kassabudjettia, erityisesti pienyrityksissä. Suurin osa niistä yrityksistä, jotka täyttävät kassabudjettia kertovat, että he käyttävät 1-2 tuntia kassabudjetin täyttämiseen. Suurin osa heistä täyttää sitä viikoittain. Vain pari yrityksistä kertoi täyttävänsä vain kerran kuukaudessa, mikä on aika vähäinen määrä. Tällöin yritykselle saattaa tulla maksuvaikeuksia ennen kuin ne yrityksessä huomataan.

Yrityksistä 44 % kertookin, että heillä on ollut maksuvaikeuksia, ja niiden suurimpina syinä on ollut asiakkaiden maksuviiveet sekä kassavirta. Asiakkaiden maksuviiveisiin ei ole niin helppoa vaikuttaa, mutta yrityksen kassavirtaan voi. Jos yrityksessä olisi kassabudjetti käytössä, voitaisiin silloin reagoida näihin tapahtumiin riittävän nopeasti, ja näin ollen ei välttämättä tulisi niin helposti maksuvaikeuksia tai ne olisivat paremmin estettävissä.

Melkein puolet (44 %) yrityksistä olisi halukas ottamaan jonkinlaisen ohjelman yrityksen kassanhallinnan tueksi. Ja 37 % kaipaa apua yrityksen kassanhallinnassa, esimerkiksi tilitoimistolta tai yrityskonsultilta. Tästä voidaan myös päätellä, että yrityksillä ei välttämättä ole tarpeeksi tietoa yrityksen kassanhallinnasta, tai kuinka se tulisi hoitaa. Myöskin tästä kertoo jo se, että yli puolet (69 %) yrityksistä kokee, että heidän kassanhallinnassaan olisi parannettavaa. Yrityksiltä kysyttiin, millaisia tarpeita heillä on tulevaisuutta ajatellen kassanhallintaan liittyen. Tärkeimmiksi syiksi nousi kassavirran parempi hallinta sekä

helppous. Näihin tarpeisiin nähden kassanhallintaohjelman käyttöönotto voisi olla yksi ratkaisu. Erityisesti pienemmissä yrityksissä, joissa ei ole niin paljon henkilöstöä eikä näin ollen resursseja hoitaa kassanhallintaa.

7 POHDINTA

Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen sujui melko hyvin. Aloin jo toisen vuoden keväällä pohdimaan erilaisia aiheita mistä voisi lähteä työstämään opinnäytetyötä. Pohdin lähinnä palkanlaskennan sekä kassanhallinnan väliltä. Valitsin kuitenkin kassanhallinnan, koska se aiheena kuitenkin kiinnostaa eniten ja on hyvin keskeinen osa yrityksien toimintaa. Aihe lopulta rajattiin kassanhallinnan parantamiseen pk-yrityksissä. Tarkoituksena oli lähteä selvittämään Kokkolan pk-yrityksien tämän hetkistä kassanhallintaa sekä millaisia tarpeita heillä olisi tulevaisuudessa ja näin ollen miten voitaisiin parantaa heidän kassanhallintaansa. Lähtiessäni tutustumaan paremmin kassanhallintaan liittyvään kirjallisuuteen tulikin huomattua, että kyseessä ei ole kuitenkaan niin yksinkertainen taikka helppo aihe. Itse kassanhallintaan liittyvää kirjallisuutta ei löydy niin helposti, mutta tuli huomattua, että kirjallisuutta kannattaa alkaa etsiä rahoitukseen liittyvistä teoksista.

Lähetin kyselyn 20 yritykselle kerrallaan, antaen aina viikon aikaa vastata. Ajattelin, että kuukausi on kuitenkin aika pitkä vastausaika, ja usein silloin myös vastaajat ehtivät unohtamaan koko kyselyn. Vaihtoehtona olisi tietenkin, että yrityksille olisi lähetetty muistutuksia. Koin kuitenkin parhaaksi antaa lyhyemmän vastausajan, ja tulikin huomattua, että yritykset vastasivat kolmen päivän sisällä kyselyn lähetyksestä. Idea lähettää vain 20 yritykselle kerralla oli se, että halusin näin testata kuinka moni yritys vastaa kyselyyn.

Tämä on ollut hyvin erikoinen, mutta myös mielenkiintoinen sekä opettavainen kokemus. Kyseessä on sen verran iso projekti ja itselläni aikataulu oli kuitenkin melko pitkä. Näin jälkiviisaana voi todeta, että ehkä olisi kuitenkin pitänyt laatia tarkempi aikataulusuunnitelma. Kokonaisuutena olen kuitenkin työn edistymiseen tyytyväinen.

LÄHTEET

Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R. 2016. Yrityksen laskentatoimi. 6., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Jormakka, R., Koivusalo, K., Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2009. Laskentatoimi. Helsinki: Edita.

Jormakka, R., Koivusalo, K., Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2015. Laskentatoimi. 4. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339#L2P1> Viitattu: 15.4.2017.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336> Viitattu: 25.3.2017.

Laitinen, T. & Laitinen E. K. 2014. Yrityksen maksukyky. Arviointi ja ennakointi. Helsinki: KHT-Media.

Leiviskä, P. 2016. Maksuista rahat vuorokaudessa? Laskupörssit tekevät tuloaan. Kauppalehti 12.5.2016. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/uudet-palvelut-lupaavat-laskuista-rahaa-vuorokaudessa/BhbXmYpH>. Päivitetty: 4.11.2016. Viitattu: 10.9.2017.

Leppiniemi, J. 2009. Rahoitus. 5., uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Mäkinen, L. 2012. Yrityksen kassasuunnittelu. Helsinki: Yrityskirjat.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2013. Yritysrahoitus. 7., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Perälä, S. & Schwartz K. 2017. Rahoituslaskelma. 7., uudistettu painos. Helsinki: ST-Akatemia Oy.

Syvänperä, O. & Lindfors, H. 2014. Pk-yrityksen budjetointi ja raportointi. Käytännönläheisesti. 4., uudistettu painos. Helsinki: Kauppakamari.

Tomperi, S. 2014. Käytännön kirjanpito. 22., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Tomperi, S. 2015. Kehittyvä kirjanpito. 15., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Hyvä yrittäjä,

Opiskelen Centria-ammattikorkeakoulussa liiketaloutta, ja opinnäytetyöni johdosta tutkisin Kokkolan pk-yrityksien kassanhallintaa ja sen parantamista. Olisin kiitollinen, jos teiltä liikenisi aikaa vastata kyselyyni. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 10 minuuttia.

Kyselyyn vastataan anonyymisti, ja vastaukset käsitellään opinnäytetyössäni yhteenvetona, eli yrityksen vastauksia ei eritellä.

Kyselyyn pääsee alla olevasta linkistä. Toivoisin, että vastaisitte kyselyyni 25.9.2017 mennessä.

Ystävällisin terveisin,

Linda Viitamäki

linda.viitamaki@cou.fi

Kassanhallinnan parantaminen -kysely

1. Yrityksen yhtiömuoto?
 - Yksityinen elinkeinonharjoittaja
 - Kommandiittiyhtiö
 - Avoin yhtiö
 - Osakeyhtiö

2. Yrityksen henkilöstömäärä?
 - Alle 5
 - 5-10
 - 11-25
 - 26-50
 - Yli 50

3. Yrityksen toimiala?

4. Yrityksen liikevaihto (€)?
 - Alle 50 000
 - 50 000-100 000
 - 100 000-500 000
 - 500 000-800 000
 - 800 000-1 000 000
 - Yli 1 000 000

5. Onko yrityksenne ulkoistanut kassanhallinnan?
 - Kyllä
 - Ei

6. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ”Ei”, voitte siirtyä kysymykseen 10. Kenelle tai mille yritykselle olette ulkoistaneet kassanhallinnan?

7. Mikä on ollut kassanhallinnan ulkoistamisen syynä?

8. Oletteko olleet tyytyväinen päätökseen ulkoistaa kassanhallinta?
 - Erittäin tyytyväinen
 - Jokseenkin tyytyväinen
 - En osaa sanoa
 - Jokseenkin tyytymätön
 - Erittäin tyytymätön

9. Kuinka tyytyväisiä olette siihen yritykseen ja sen tapaan hoitaa kassanhallintanne jolle olette sen ulkoistaneet?

- Erittäin tyytyväinen
- Jokseenkin tyytyväinen
- En osaa sanoa
- Jokseenkin tyytymätön
- Erittäin tyytymätön

10. Mitä budjettilaskelmia yrityksessänne on käytössä

- Kassabudjetti
- Tulosbudjetti
- Myyntibudjetti
- Valmistus tai valmistuskustannusten budjetti
- Ostobudjetti
- Varastobudjetti
- Tase-ennuste
- Muu:

11. Onko yrityksessä käytössä ennustelaskelmia?

- Kyllä
- Ei

12. Mikäli yrityksessä ei ole käytössä kassabudjettia, miksi ei?

13. Mielestäni kassabudjetin täyttö vie liikaa yrittäjän aikaa.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

14. Kuinka paljon kassabudjetin täyttö vie aikaa ja kuinka usein täytätte kassabudjettia?

15. Onko yrityksellä ollut maksuvaikeuksia?

- Kyllä
- Ei

16. Mikäli yrityksellä on ollut maksuvaikeuksia, mistä ne ovat johtuneet?

17. Olisitteko valmiita ulkoistamaan kassanhallinnan, mikäli ette ole vielä sitä tehneet?

- Kyllä
- Ei

18. Olisitteko halukkaita ottamaan käyttöön kassanhallintaohjelman?

- Kyllä
- Ei

19. Koetteko tarvitsevanne apua kassanhallinnassa? (Esimerkiksi tilitoimistolta)

- Kyllä
- Ei

20. Koetteko, että yrityksessänne olisi parannettavaa kassanhallinnan osalta?

- Kyllä
- Ei

21. Minkälaisia tarpeita yrityksellänne on tulevaisuudessa liittyen kassanhallintaan?